

Wielersport

De patron, de fietsbel en het geel van Dumoulin

Elias van der Plicht

De tijd dat Nederlanders heersten in de Tour ligt ver achter ons, maar er is hoop: die heet Tom Dumoulin. En zo niet, dan biedt de wielersport literatuur troost.

Wie was de laatste Nederlander die in de Tour de France de gele trui droeg? Het is een vraag die in elke Tour-quiz vroeg of laat voorkomt. En met ieder jaar dat verstrijkt, doet het antwoord de wielersport liefhebber meer pijn.

Inmiddels is het namelijk ruim een kwarteeuw geleden dat het geel om de schouders van een Hollander zat. Maar er gloort licht aan de horizon. Het zou zomaar kunnen dat de quizmasters volgende week hun lijstjes met antwoorden moeten aanpassen. Wellicht mag er dan een streep door de naam van Erik Breukink, die in 1989 één dag de trotse bezitter was van 'le maillot jaune'. Zijn opvolger? Nederlands kampioen tijdrijden Tom Dumoulin natuurlijk — alleen zijn achternaam spreekt al tot de Tourverbeelding. Door deze maand de proloog én de tijdrit van de Ronde van Zwitserland te winnen heeft hij zichzelf tot topfavoriet voor de openingstijdrit van de Tour-start in Utrecht gebombardeerd.

Een Nederlander in het geel op het podium bij de Jaarbeurs: daar hadden ze in de Domstad dertien jaar geleden niet van durven dromen. De Tour staat gelijk aan zonnebloemen, een fijn glas bordeaux en een plankje Franse kaas. Hoog Catharijne, de Galgenwaard en een winderige Uithof passen niet in dat plaatje. Toch kriebelde het bij een inwoner van de stad. 'Het zou toch wat zijn', mompelde journalist Jeroen Wielaert begin 2002 in een café. Hij pakte een paar bierviltjes en begon aan een plan om Le Grand Départ van de Ronde naar zijn stad te halen.

In *De Tour van Utrecht* verhaalt Wielaert van het vele lobbywerk en de tegenslagen die hij overwon, te beginnen bij het wegpoetsen van Utrechts defaitisme: *De Tour de Frâans in Utreg? Da kan nie, is het stadje te klein voor*. Maar volgende week zaterdagmiddag klinkt toch echt het startschot aan de Overste den Oudenlaan voor het begin van de 334 kilometer tellende rittenkoers, die drie weken later op de Champs-Élysées eindigt.

Het werd een zaak van de lange adem. Utrecht werd in 2010 immers nog geklopt door Rotterdam. Dat de Maasstad dat jaar het decor van de Tour-start was, kwam in Utrecht hard aan. Doorzetten was toen het devies, en mét resultaat. Kosten: zo'n vijftien miljoen euro.

Herman Chevrolet zal de standvastige

Joop Zoetemelk in het geel tijdens een bergetappe in de Tour van 1980, die hij zou winnen. FOTO: COR MULDER/ANP

Zelfkennis
De sleutel van het succes van eeuwige tweede Zoetemelk lag in haalbare doelen stellen, zegt Pieter Winsemius

houding van de Utrechtse volhouders kunnen waarderen. Daar kunnen de Nederlandse Ronde-renners nog wat van leren. In *De kunst van het winnen* laat Chevrolet zien wat ervoor nodig is om te presteren in de wielrennerij. Als een 21ste-eeuwse Machiavelli-op-de-fiets houdt hij de Nederlandse Tour-deelnemers een spiegel voor, waar niet-wielrenners ook hun voordeel mee kunnen doen. Terwijl wij al dolblij zijn met een landgenoot die een dagje het geel mag dragen, gaat Chevrolet voor meer: het geel in Parijs. Daarvoor is een mentaliteitsverandering bij de Nederlanders vereist. Een flinke portie sluwheid en absoluut de beste willen zijn: alleen zo worden de mannen van de jongens onderscheiden.

Pieter Winsemius is minder hard voor de vaderlandse wielersport. In *Erop en*

erover zoekt de ex-minister naar parallellen tussen wielrennen, politiek en economie. Wat zijn de bouwstenen van succes en wat kunnen de mensen van buiten de sport opsteken van wielrenners?

Neem Joop Zoetemelk, de Eeuwige Tweede. Zesmaal stond hij naast de winnaar op het erepodium. Volgens hem was daar slechts één simpele reden voor: Eddy Merckx en Bernard Hinault waren onverslaanbaar. 'Daar heb ik me bij neergelegd', was Joops commentaar. Winsemius stoorde zich lange tijd aan die houding. 'Gaan voor de tweede plaats, is dat niet zoiets als je zus kussen?'

Stof tot nadenken biedt Winsemius' biecht: de afgelopen decennia kreeg hij steeds meer bewondering voor de Zoetemelken van deze aardbol, mensen die altijd presteren maar niet voortdurend op

de eerste plaats staan. Te vaak zag hij goede krachten te lang op hun tenen lopen en uiteindelijk gefrustreerd door hun hoeven zakken. Te vaak zag hij uitstekende tweede mannen, 'veelal specialisten op financieel gebied', die te graag zelf het stuur in handen wilden hebben, maar daarvoor de kwaliteiten ontbeerden. Te vaak zag hij onbekwame politici in het zadel worden geholpen van functies waarvoor ze ongeschikt bleken. Winsemius: 'De sleutel voor het succes van Joop Zoetemelk, en met hem vele andere Eeuwige Tweeden, is gelegen in een gedegen zelfkennis: welke doelen zijn haalbaar?'

Trouwens, zo slecht doen we het in historisch opzicht nog niet. In *Nederland heeft de gele trui*, een overzicht van de Nederlandse wielersport van 1905 tot 1961, merkt wielersport historicus Benjo Maso op dat onze landgenoten gedurende de eerste helft van de twintigste eeuw soms zo slecht presteerden dat er jaren waren waarin het voor hen hopen en bidde was om überhaupt een uitnodiging van de Tour-directie te ontvangen.

En waar we ons in Nederland druk maken over 25 jaar zonder geel, hebben ze in Frankrijk nog veel grotere kopzorgen: al drie decennia wachten ze in de hoofdstad op een Fransman die in het geel zijn ereronde rijdt op de Champs-Élysées. Bernard Hinault was in 1985 de laatste renner die in eigen land La Grande Boucle wist te winnen.

Dat vinden ze niet leuk in het chauvinistische Frankrijk, weet de Britse journalist William Fotheringham, die met *Bernard Hinault* een biografie van De Das schreef. Tegenwoordig schudt Hinault na afloop van een Tour-etappe op het podium de handen van de winnaar — misschien dus binnenkort die van Tom Dumoulin —, maar in de jaren zeventig en tachtig markeerden zijn vijf Tour-zeges een omslagpunt in het cyclisme, zo stelt Fotheringham. Hinault was de laatste 'patron' van het peloton, een kopman die zo gezaghebbend was dat hij met zijn grillen kon bepalen hoeveel zijn ploeggenoten verdienden: een 'combinatie van vakbondsleider en maffiabaas'. In zijn tijd werd het wielrennen een mondiale sport, een sport ook die niet langer alleen voor kansarmen was.

Een directeur op een racefiets was een halve eeuw geleden ondenkbaar. Die tijden zijn voorbij. Mocht u zelf zijn aangekomen door het wielersport en stoft u deze zomer uw stalen ros af, lees voor u opstapt dan beslist *Draag nooit een gele trui*. Journalist Alex van der Hulst onderwijst in dit boek de ongeschreven regels op de fiets en behoedt de argeloze amateurfietser voor tal van blunders. Treurig vindt de schrijver hen: de dikwijls iets te zware types die, scheef op hun zadel, in hun gele outfit zitten te puffen en een bel op hun fiets hebben gemonteerd. Wie serieus genomen wil worden doet dat niet. Een bel is alleen voor bejaarden: geel draag je alleen als je een echte kampioen bent. Zoals Erik Breukink, en straks hopelijk Tom Dumoulin.

Elias van der Plicht is medewerker non-fictie.

De Tour van Utrecht. De bewegingsgeschiedenis van de Toursous le Dom.
Jeroen Wielaert, De Arbeiderspers, 168 blz., € 17,99.

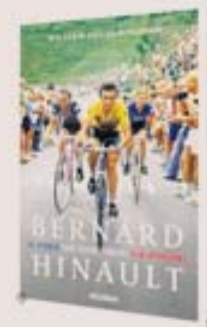
De kunst van het winnen. Strategieën voor de moderne wielrenner.
Herman Chevrolet, De Arbeiderspers, 151 blz., € 16,99.

Erop en erover. Wat we kunnen leren van grote wielersportkampioenen.
Pieter Winsemius, Prometheus/Bert Bakker, 304 blz., € 19,95.

Nederland heeft de gele trui. Over wielrennen in de Lage Landen.
Benjo Maso, Atlas Contact, 456 blz., € 24,99.

Bernard Hinault. De renner, zijn tegenstanders, zijn opvolgers.
William Fotheringham, Nieuw Amsterdam, 286 blz., € 21,99.

Draag nooit een gele trui en andere geboden voor de bloedfanatieke wielersporters.
Alex van der Hulst, Nieuw Amsterdam, 206 blz., € 17,95.